

KARYS

Eina syki savaitėje.

Kaina: 3 mėn. 15 auks.,
6 mėn. 30 auks., 12 mėn.
50 auks. Atskiri numeriai
1 auks. 50 skaitikų

Adresas: Kaunas, Lai-
svės Alėja 12 Nr. «Kario»
Redakcija. Telef. 90 Nr.

1 (137) Nr.

Kaunas, 1922 m. sausio mėn. 5^a diena.

IV metai.

Sveiki sulaukę 1922 metų!

Mūsų frontas 1922 metais.

Nespėliosime, kas mūsų šiais metais laukia, ar išoriniai frontai kaip dabar yra apmirę ir pasiliks, ar išspręsimė taikiu būdu visus mūsų su kaimynais ginčus, ar aplinkybėms ir bendrai šalies padėčiai pakitėjus teks atlikti pareigą, kuriai, mes kariai, esame pašaukti.

Dabar, frontams apmirus kariuomenė turi gan svarbų uždavinį: saugoti šalį skaudžiausiam valstybės kūrybos procesui einant. Mes kariai, nors dėl savo padėties nedalyvaujame nei politiniame nei plačiam visuomeniniame darbe, tačiau taip arkl viską jausdami negalime nesidomėti kas aplinkui ir pačiam šalies vidury dedasi.

Tačiau turėdami galvoje savo uždavinį, privalome dėti pastangas, kad mūsų veikimas kaip tik visais sunkiaisiais valstybės gyvenimo momentais ir reikalingose vietose būtų paspartis ir tas pamatas kurio kraštas atsiremęs drąsiai sutiks miglotą rytofų ir apgelės visas priešginybės. Pasitikėkime savimi, pasitikėkime mūsų žmonių visus. tampriai jungiančiu troškimu — likti nepriklausomiems, apsiginti nuo aplinkui godžiai apsėdusių laukiausių mūsų silpnės valandos, naudotojų.

Ir dar turime neužmiršti. Visos taip iš viršaus rodos gerai organizuotos įstaigos, apgaulingai raminanti kaimynų palankumo atmosfera — ūmai gali dalykų padėčiai pakitėjus išnykti.

Tik visų piliečių susipratimas, pastovus troškimas likti nepriklausomiems sunkioje valandoje galės padėti. Todėl eikime jau pradėtu keliu: auklėkime piliečių ir ypač karių tarpe valstybingumo idėją, kultūrinkime šalį, platinkime mokslą, skleiskime tikrosios dvasios palydovą — meną ir viršus bus mūsų pusėje. Tik dar drąsiau, griežčiau dirbkime šioje pakraipoje, plačiau išvystikime jau gyvuojančias kultūros įstaigas, kurkime naujų. Rinkime ir taupykime tik tikrąsias brangenybes, kurios nei padėčiai atsimainius, nei tam tikram laikotarpiui praslinkus ne-

nustoja savo vertės. Apytikriai galima pasakyti, kad bus šiais 1922 metais įsteigtas universitas. Taj vienas didžiausių mūsų nugalėjimų. Jis be abejo daugiau reikšmės mūsų valstybiniame gyvenime tarės negu daug kitų laimėjimų. Be to ir šiaip visose, kaip mokslo, taip visuomeninio gyvenimo srityse žymi pažanga, žymi kūrybinė plėčiųjų masių valia.

Visa šita matydami džiaugiamies sutinkame naujuosius gal sunkaus darbo, gal ir ne visuomet lengvai nugalimų kliūčių gausius metus.

Drąsiai, pirmyn! Ir neabejokime — mūsų viršus.
B.

Pavojaus dūmai.

Pakyla neramiai galvos betrūsančių kaimiečių, motinos grobsto į skaras vynioti savo kūdikius, vaikai prie savo motinėlių bėga. Neramumo mirksnys ir tyla. Visų galvos vienon pusėn atsuktos, neramios ausys stengiasi įsiklausyti į girių slėpingą aidą, atidžiomis akimis pramušti aplinkinių miškų uksmę. Žmonių būry nė judėsio negirdėti. Tiktai iš tolo eina, bėga vėjo sparnais, paukščių takais užimas, lyg šauksmas, lyg verksmas, dejavimai. Ir žemė dreba, dundėjimas vis artyn, artyn bėga... Staiga iš tolo, iš už aukščiausių girių viršūnių pradeda suktis dūmų kamuoliai. Tamsiai juodi, gedulingi. Veržiasi, skuba vis aukšty, aukštybėse su juosvais audros debesimis susilieja. Pavojaus gandas...

Bėga žinia per žmones, per apylinke —

— Medvėgalio laužai dega. Gelbėkitės! Kryžiučiai puola!

Įbėga akimirksniui moteriškės į savo trobelas. Stengiasi surišti, pasiimti kiek galima daugiau maisto, kiek galima daugiau to nedidelio, metais krauto lobio. Bet — greičiau, greičiau! Skubėkitės! —

Ir meta viską — čia lobis, bet ten vaikų gyvybė. Tai suima vaikus ir puola į girių tankumynus, kur tarp pelkynų, medžių paslėptų, slaptiniais takais su sausuma sujungtų, yra dar vietų, kur galima nue godžių kryžiuočių akių išbėgti, audrą perkešti. Ir kartais tenka čia savaitėmis be stogo, be duonos kentėti, kal apylinkėje viskas nurims.

Tuo tarpu vyrai ir savo darba žino. Greit pagro- be kilpines ir vilčias, pasipėmę į jais kiti tauro odos

Lietuvos TSR
VALSTYBINĖ
BIBLIOTEKA

P-24-52R

78529

skydais krūtine pridengę, iš visur skuba pilin, kuri čia pat ant upės kranto kelią saugo. Pilis be mūro, be stogo. Aukštas, žmonių rankomis išlygintas kalnas, molio šonais, medine storų rąstų tvora aptvertas. Gardas. Pilis. Piliakalnis.

Čia ramiu laiku dievams aukoja savo darbo vaisių dalį. Čia senų, suaugusių šeimo vieta. Jauniems — džiaugsmo, linksmybės, žaislų. Pavojaus metu — vieninge tvirtovė. Kiek aukštesnė piliakalnio vietelė — kuore — sukrautas laužas sausų, dūmingų šakų. Į kelius mirksnius — visi kas tik ginklą pakelti gali, keno ranka dar išgali iš kilpinės akmenį paleisti, jau čia susirinko. Netruksta nė vieno. Nešaukiami visi atbėgo, nes visiems pavojus vienas, visiems reikia ginti savo vaikus, šeimynas.

Iš piliakalnio akiratis platus. Toli į šiaurę — savo plika viršūne dangų siekia Šatrijos kalnas. Kitur vėl tarp tankių girių kyšo kiti piliakalniai. Apylinkėj ramu. Tik nuo Medvėgalio veržiasi vis tamsesni, vis didesni dūmų kamuoliai. Ir toli toli, kiek akis pamato, visi žiemos vakarai dega, rūksta, dūmuoja. Pavojus tasai nuo prūsų sienos.

Bet ir pietuose neramu. Nors vos pamatomi, bet ir iš ten eina dūmo gandai. Tai mozūrai puolė Lietuvos pietus. Ir tolimuose rytuose vėl tas pats — matyti ir gudai susitarę su kitais Lietuvos priešais, irgi peržengė krašto sieną, ir degina, plėšia žemę, žūdo žmones.

— Dievai, dievuliai saugokit mūsų kraštą!

Tik dabar nelaikas kalboms, ne laikas maldoms atsimeis pavojui praėjus. Visi skuba prie darbo. Visi žino, kam kas veikti. Vieni greitai išskelia ugnį ir sausomis šakomis sukuria laužą. Duoda žinią kitiems kaimynams, kad irgi būtų pasirengę, kad skubėtų. Priešas iš trijų pusių eina — trys laužai sukurti — ir vakarų, iš pietų, iš rytų.

Kiti taiso tvorą, žiūrėdami, ar nepapūvo rąstai, ar neperdideli tarp jų tarpai. Kiti apžiūri ginklus, renka akmenėlius kilpinėms, verda vandenį, jį iš viršaus

ant priešų galvų pilti, seniai renka tą skurdų maistą, kurį pavyko iš kaimo išnešti. Bet jaunimas nerimauja.

— Ne vieta mums čia laukti. Juk mūsų čia per daug, visi nebegalėsime nei gynime padėti. Ir maisto ir ginklų visiems neužteks.

Bet ir seniai žino ką darą. Pirmam tik įspūdžiui praėjus, šiek tiek sutvarkę piliakalnį, jie patys pasiūkia jaunuosius.

— Na, jaunieji skubėkit, imkit iečius, vilyčias ir bėkit prie kunigaikščio. Jis tur būt netoli — renka sau žmones, kad slapta užpuolęs plėšikus juos vytų, žūdytų. Sakė vakar praeiną giesmininkai, kad buvo jį už dviejų dienų kelio kaž kur Panemuniais matę. Žirgus iš miško, lankos pasiimkit — skubėkit. Mes gi laikysimės, kiek išgalėsime.

Jaunieji jau nebeklauso patarimo. Akmenimis nuo kalno nuriudėjo ir įpuolė miškan, žirgų balnoti, prie kunigaikščio joti. Jojo šuntakiais, toliau nuo upės kranto, kuriuo galėjo atjoti kryžiuočiai.

Tik jiems kokią varną nujojus, pripuolė juos artimo kaimo kaimynas. Nesustodamas įmetė jiems į rankas krivulę — kunigaikščio ženklą, karan šaukiantį ir pasukęs arklį į pirmąjį šunkelį tik iš kelio jiems suriko:

— Panemunėj renkas!

Tuoju pora jaunikų pasuko ir nujojo į kaimynus, kad ir ten krivulę įduoti ir įdavus tuoj prie savųjų grįžti. Kiti gi nujojo nurodytu keliu.

Piliakalnį gi tyla. Priešo dar nematyti, galima būtų čia pat kaiman įpulti, šiek tiek maisto atnešti, šio kio tokio turto gelbėti. Bet niekas neina, kiekvienas jau prie savo darbo stovėdamas prieš laukia.

Gerai valandai praėjus artimoje garioj pradėjo šakos lūžti ir iš miško staiga kaiman įpuolė geras būrys puikiai apšarvotų, baltais apsiaustais su juodais kryžiais apsidengusių svetimųjų karių. Įpuolė pievelėn, akimirksniu kaimą apsupo ir baisiai šaukdami ir rėkdami pradėjo tarp trobų sukinėtis, žmonių, grobio ieškoti.

V. Korolenko.

Senas varpininkas.

(Pavasario idilija).

Sutemo.

Nedidelis kaimas, prisiglaudęs prie tolimo upelio, gojuje, skendo toje ypatingoje prietemoje, kuria pasižymi pavasario žvaigždėtos naktys, kuomet skysta ūkana, kylanti nuo žemės, didina miškų šešėlius ir apdengia atvirus plotus melsvu sidabro dūmeliu... Viskas tylu, susimąstę, nuliudę.

Kaimas ramiai snaudžia. Nuskurę bazužės savo tamsiu konturu vos matomos; kur nekur mirga žiburiai; kartais sugirgžda vartai; suloja jautrus šuo ir nūtyla; retkarčiais iš tamsios ramiai šlamancio miško masės išsiskiria keleivių figūros, prajoja raitininkas, sugirgžda vežimas. Tai atsiskyrėlių miškų kaimelių gyventojai renkasi į savo cerkvę sutikti pavasario šventės.

Cerkvė stovi ant kalnelio, pačiame kaimo viduryje. Jos langai apšviesti. Varpinė — sena, aukšta, tamsi — jos viršūnė skęsta dangaus mėlynėje.

Girgžda laiptų lentos. Senas varpininkas Michiejus lipa į varpinę, ir greit jo žibintas, tarsi išskridusi į orą žvaigždė, pasirodo ore.

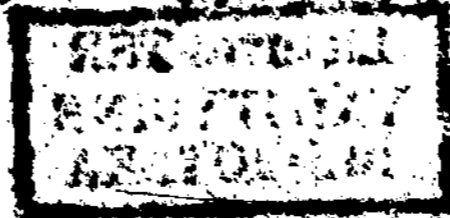
Jo akys... Laikas jau, laikas seniui eiti pasilsėti, be Dievas nesiuncia mirties. Laidojo sūnus, laidojo aičius, lydėjo į aną pasaulį senus, lydėjo jaunos, o pats vis dar gyvas. Sunku! Daug kartų jau jis sutiko pavasario šventę, net ir skaičiaus jų nebeapamena, kiek jau jis kartų laukė tos valandos šioje pačioje varpinėje. Ir štai Dievas vėl leido...

Senis priėjo prie varpinės lango ir pasirėmė ant turėklių. Apačioje, aplink cerkvę, tamsumoje marguliavo kaimo kapinių kapai; seni kryžiai iškėstomis rankomis tarsi juos sergėjo. Kur ne kur lenkėsi prie jų beržai, dar neturintieji lapų... Iš ten, iš apačios, dvelkė į Michiejų aromatingas jaunų pumpurėlių kvapas ir šnabždėjo liūdną amžino miego ramybę...

Kas laukia jo po metų? Ar užlips jis vėl čia į aukštį, po vario varpų skardžiu smūgiu prikelti jautriai snaudžiančios nakties, ar gulės... štai ten, tamsiame kapų kampelyje, po kryžiumi? Vienas Dievas žino... Jis yra pasiruošęs, o kol kas Dievas dar kartą leido sutikti šventę. „Garbė Tau, Viešpatie!“ — šnabžda senio lūpos įprastą formulą, ir Michiejus žiūri į viršų į milijonais žiburių apšviestą žvaigždėtą dangų ir žegnojasi...

Sunku seniui kopti stačiais laiptais. Netarnauja jam pasenę kojos, paseno jis ir pats, blogai įžiūri

— Michiejau, a Michiejau! — šaukia jį iš apačios drebantis, taip pat senio, balsas. Pasenęs zakrastijonas (djačokas) žiūri į varpinės viršų, net ranką pridėdamas

Tik veltui žmonių ieško — nei vieno neranda. Veltui ieško kaimenės — ji visa girioj paslėpta. Tad didžiausiu įnirtimu puola plėšti traukdami oran viską, ką tik gali, ką tik randa. Bet nedidelis tat turtas — priešų įnirtimas dar didėjo. Jie tyčia uždega vieną trobą, nuo jos užsidega ir kitos.

— Prakeikti plėšikai, kad jus žemė prarytų! — girdi jie iš tolo. Ir atsigręžę pamato pilekalinį su jo gynėjais, kurie negali ramiai žiūrėti, kaip dega jų kaimas, kaip visos jų trobos išplėštos, sunaikintos. Kita labiau nekantri ranka leidžia vilyčias, akmenis — tik plėšikų nepasiekia.

Naikijimo darbą pabaigę kryžiuočiai apsupa pilį. Prasideda nuožmios, atkaklios kautynės. Nors ir geležiniais šarvais apkaustyti kryžiuočiai visgi negali išsaugoti akmenų, vilyčių, verdančio vandens ir dervos. Jau vienas — kitas nukautas krinta nuo arklio, sužeistieji keikdami traukiasi į šalį. Bet maža ir gynėjų skaičius. Atkaklios kovos nesiliauja. Valandomis veržiasi pilin kryžiuočiai, aukštomis kopėčiomis apdengdami piliakalnio šonus, didžiausiu atkaklumu lipdami į kalną, prieš save varydami minias paimtų belaisvių, jais lyg skydais užsidengdami nuo gynėjų šūvių. Skaudu šiems saviškius žūdyti, bet čia negalima sustoti — reikia pilis ginti.

Sutemo, vėl išaušo, bet kovos vis tęsiasi. Pavargo, vos laikos negausingi gynėjai, pavargo puolikai.

Tik staiga iš miško tyliai pradėjo veržtis minios raitųjų, kailiais apsidengusių, vos apsišarvojusių kareivių. Tai kunigaikštis atsivedė saviškius. Nepastebėjo jų besikaujanti; kai pastebėjo, buvo jau pervėlu — jau kiekvienam kryžiuočiu ant sprando sėdėjo keletas lietuvų. Ir prasidėjo dar aršesnės kautynės. Tik neišlaikė kryžiuočiai — didesniai jų daliai puolus, likusieji puolė bėgti, lietuvių vejami. Dar kiek kautasi pamiške — ir visa audra — kaž kur tolimuose miškuose išnyko.

Nutilo viskas. Tik sužeistųjų stenėjimai, tik gilūs išvaduotų pilies gynėjų atsiduksėjimai, tik paleistų belaisvių džiaugsmas.

prie mirkčiojančių ir ašarotų akių, bet vis tik Michiejaus nemato.

— Ko tau reikia? Aš čia — pasilenkdamas iš savo varpinės atsiliepia varpininkas. — Ar tu nematai?

— Nematau... O ar tik ne metas jau skambinti? Kaip tu manai?

Abu žiūri į žvaigždes. Iš viršaus į juos mirgčioja tūkstančiai Dievo žiburių. Liepsningi „Ratai“ pakilo jau aukštai... Michiejus mąsto.

— Dar ne laikas, palauk truputį... Aš jau žinau...

Jis žino. Nereikia jam laikrodžio. Dievo žvaigždės pasakys jam, kada ateis tas laikas... Dangus ir žemė, ir baltas debesys, ramiai mėlynėje slenkantis, ir tamsus gojus, neaiškiai šnabždantis apačioje, ir nematomo tamsumoje upelio čiurlenimas — visa tai jam pažįstama, visa tai jam yra brangu... Ne veltui čia išgyventa visas gyvenimas...

Atgyja prieš jį tolimas praeitis... Jis pamena, kaip pirmą kartą su teta jis užkopė į šią varpinę... Viešpatie Dieve, kaip tai buvo senai ir... kaip neseniai... Jis pamena save baltaplaukiu vaikišciu, jo akys sužibo, veidas, — bet ne tas, kuris pakelia gatvių dulkes, bet koks taip ypač, aukštai virš žemės plevėsaujantis savo

Nutilo viskas. Gęsta kuore laužai. Gęsta ugnys vakaruose ir pietuose. Tik tai ten iš rytų, nuo Gedimino kalno vis veržiasi tamsūs dūmų kamuoliai, pavojų šaukia...

Smūtkelis.

Kariuomenės įkūrimo sukaktuvės.

1918 metais lapkričio mėn. Vilniuje ėmė organizotis pirmosios mūsų kariuomenės užuomazgos. Nuo to laiko eina štai jau ketvirtai metai. Daug vandens, o nemaža ir kraujo, per tą laiką nutekėjo. Trumpai, berods, dar savarankiškai te gyventa, o kiek visokeriopų įvykių patirta, daug išgyventa.

Š. m. gruodžio 18 d. Kaune įvyko didelės kariuomenės iškilmės, paminėti trejiems kariuomenės gyvenimo metams. Ta proga pasinaudojant ir Karo Mokyklos auklėtiniai pakeldi į pirmąjį karininko leitenanto laipsnį.

Visos tos iškilmės prasidėjo 10^{1/2} val. pamaldomis įgulos bažnyčioje, kurias Armijos Kapelionas laikė. Po mišių vysk. Karevičius gražiai prabilo į naujuosius leitenantus, linkėdamas jų sunkiame kario darbe kuo geriausios kloties ir karštai ragindamas griežtai kovoti su kiekvieno žmogaus viduriniu priešu gltuokliavimu, paleistuvybe ir, bendrai, su visais žmogaus piktais palinkimais ir geiduliais.

12 val. Žaliojo Kalno aikštėje prasidėjo kariuomenės paroda. Jų smulkiau ne neaprašinėsime, nes daug karių joje patys dalyvavo, o kiti bus jau iš kitų girdėję. Priminsim tik, kad tas reginys, kada matai lygias, tvirtas, geležines, jaunų gražių, linksmų vyrų, žygiuojančių iškilmės maršu, eiles — įsitikini, kad mes nesame taip silpni, kaip kuriems kartais išrodo, kad mūsų karo pajėga yra pakankamai stipri, kad išlaikyti nepriklausomybę.

tyžiais sparnais, — draiko jo plaukučius... Žemai, toli toli, vaikšto kokie tai maži žmonės, ir kaimo nameliai taip pat maži, ir miškas pasitraukė į toli, ir apvali aikštė, kurioje stovi kaimas, išrodo tokia didelė, beveik be ribų.

— Štai ji, visa čia — nusišypsojo žilas senelis, pažūrėjęs į nedidelę aikštę.

Štai tau ir gyvenimas. Jaunatvėje jam nei galo nei krašto nematai... Štai ji visa, tarsi ant delno, nuo pradžios ir ligi paties štai tenai to kapo, kurį jis sau pasirinko kapinių kampe... Ir kas gi, — garbė tau Viešpatie! — laikas pasilsėti. Sunkus kelias pereitas dorai, o drėgna žemelė — jo motina... Greitai, jau greitai..

Bet jau laikas. Dar kartą pažūrėjęs į žvaigždes, Michiejus pakilo, nuėmė kepurę, persizegnojo ir pradėjo rankioti varpų virves... Po minutės nakties oras sudrebėjo nuo skardaus smūgio... Antras, trečias, ketvirtas... vienas paskui kitą pasekė galingi, ilgai skambanti ir dainuojanti tonai, pripildydami jautriai snobdžiančią švenčių naktį...

(B. J.)

15 val. Lietuvių Klubo salėse susirinko daug vyresniųjų mūsų karių su Kariuomenės Vada ir Krašto Apsaugos Ministeriu priešaky, o taip pat nemaža ir kitų svečių. Jų tarne svetimų valstybių—Italijos, Prancūzijos, Latvijos, Čeko-Slovakijos ir kitų atstovai. Kalbose dalyvavo. St. Seimo Pirm. Valst. Prezidentas Stulginskis, Ministerių Pirmininkas dr. Grinius, Krašto Apsaugos Ministeris pr. Šimkus, Kariuomenės Vadas Generolas Kraucevičius, Kauno Burmistras Jonas Vileišis, buv. Valstybės Prezidentas A. Smetona, buvęs pirmas Lietuvos krašto apsaugos Ministeris prof. Voldemaras, buv. mūsų Vyriausias Kariuomenės Vadas Generolas Žukauskas, buvęs Generalio Štabo Viršininkas pulk. Kleščinskis, Lietuvos Gynimo Komiteto Pirmininkas M. Sleževičius, N. divizijos vadas pulkininkas Stanaitis, Gudų reikalų Ministeris Siemaško, Čekų Slovakų Atstovas. Po Valstybės Prezidento kalbos, kurioje jis pareiškė patyręs daug džiaugsmo ir daug smagumo 3 metų sukaktuvių iškilnėse, visi dalyviai sustojo, orkestrui pritariant, sugiedojo Lietuvių imną. Daktaras Grinius savo kalboje pažymėjo, kad nors Biblijoje ir įrašyta, kad ateis laikai, kada kada bus perkalti į žaigres, bet tuo tarpu, matyti, mes dar toli esame nuo to laiko. Toliau pabrėžė, jog kariuomenė, jo manymu, turės pas mus Lietuvoje ir didelės kultūrinės reikšmės, nes, kaip Anglijoje Kromvelio laikais, įneš į civilius gyventojus teisėtumo ir drausmės pradų, o taip pat išmokins tėvynės ir, apilamai, visuomenės naudai atsakyti asmeninių, personalių interesų. O toksai tų interesų mnkėjimas atsisakyti ir yra garantija, kad mes nepražūsime. [Prof. Šimkus kariuomenės vardu padėkojo Valstybės Prezidentui ir svečiams už malonų apsilankymą ir už gražius pasveikinimų bei linkėjimų žodžius. Generolas Kraucevičius pasakė, jog apsilankiusieji matė išorinę tik mažos kariuomenės dalelės drausmę ir tvarką; jis gi, kaip Kariuomenės Vadas, pažymėjo, kad vidujinė drausmė mūsų kariuomenėje dar aukščiau stovi. Pabrėžė dar džiaugsmą matydamas didelį užjautimą kariuomenei iš visuomenės pusės, o tai yra laidas, kad kariuomenė turės gerą savo plėtotei sąlygą. A. Smetona, Voldemaras ir gen. Žukauskas, Jono Vileišio paskatinti, papasakoja apie tuos sunkumus, kurių pradžioje nepriklausomai lietuviams teko patirti; tie sunkumai dar nesibaigė, bet ir jie, jei eisime išvieno, jei laiko veltui negaišinsime, liks nugalėti. Pulkininkas Kleščinskis čia priminė žuvusius kovoje dėl Lietuvos savarankiškumo karius. Jiems pagerbti orkestras sugriežė gedulingą maršą. Po to M. Sleževičius pasakė, jog geriausia pagarba ir atmintis žuvusiems, jei gyvieji tęsia tą darbą, dėl kurio jie žuvo, nes jie ir žuvo tam, kad mes gyvi tęstume jų pradėtą darbą. Nepaprastai nuoširdžiai pasakė savo prakalbą p. Čekų Slovakų atstovas, kuris itin pabrėžė, kad mums už vis geriausia nepriklausomybės garantija turi būti gilus tautinis susipratimas ir karšta tėvynės meilė. „Visad kiekvienas teatmena gerai visur vienintelę mintį: esu lietuvis“. Tie žodžiai sukėlė gausių plojimų kalbėtojų. Tarp kitų svečių dalyvavo ir trys naujai pakeltieji leitenantai: Vaitkevičius, Žilys ir Remeikis.

Apie 20 val. prasidėjo Karo mokykloje vakariene drauge su visais naujai pakeltais [leitenanto laipsnį] karininkais. Čia taip pat buvo pasakyta daug gražių kalbų, tarta daug kilnių linkėjimų. Tarp kitų vėl kalbėjo Čekų Slovakų atstovas ir Latvių kariuomenės vardu vienas Latvių pulkininkas. Tikrai kariškai, trumpai ir turiningai, prabilo į jaunuosius draugus karininkus Generalio Štabo Viršininkas Generolas Katche, primindamas jiems, jog viską gyvenime lemia ne žodžiai, o darbai. Darbai neretai labai sukūs, tarp mirties ir kančių. Tačiau daugiausia pritarimo surinko Mažosios Lietuvos (Klaipėdos krašto) atstovas, p. Strekis, priminęs klausytojams didelį neatliktą dar, kuriant Lietuvos

nepriklausomą valstybę, darbą, būtent Vilniaus ir Klaipėdos sujungimą su visa Lietuva. Ilgai po salę aidėjo obalsis: Valio nepriklausoma Lietuva su Vilniumi ir Klaipėda!

Kariai—koperatininkai.

Kada vienas žmogus nepajėgia kurio darbo atlikti, yra jam persunkus ar ūmus, kaip rąstų girioje kėlimas, ar birančių rugių kirtimas,—jis kviečiasi savo kaimynus talkon. Aniems gi būnant sunkioje panašioje padėtyje — eina pats į talką padėti, be ypatingo atlyginimo. Tai yra solidarumo jautimas, kad vieni kitiems turime padėti, tą net galima formuluoti į lozungą: „visi už vieną—vienas už visus“! Tokį veiksniį dabar paprasta vadinti latiniu žodžiu „Koperacija“, kaip vartojame mes lietuviai ir kitos tautos.

Šiuo laiku žodis „koperacija“ yra labai plačiai naudojamas, ne tik tiesioginiam „bendro darbo“ reikalui, kaip priemonės palengvinti darbo žmonių buvį, bet de ja, išnaudoja jį paslėpimui savo grobuoniškų tikslų ir spekuliantai.

Turbūt visiems žinoma, kad koperacija pas mus Lietuvoje apsirėškia daugiausia „vartotojų bendrovių“ pavidale, iš dalies gaminimo ir kredito bendrovėmis, apie kurias kitą syk bus galima pakalbėti.

Vartotojų bendrovės įvairiais vardais (Vienybė, Irklas, Parama, Nauda, Valstiečių, Karių Ekonom. b-vė ir t. t.) tai yra organizacijos (pas mus daugiausia sodiečių), kurios veikia tam tikrais valdžios pavirtintais įstatais, kurie sustatyti (pavyzdžiai) demokratiškais dėsniais, kaip ir kitur. Pavyzdžiui, kooperatyvo nariu gali būti kiekvienas pilietis, norįs įstoti į bendrovę, įnešdamas tam tikrą sumą pinigų — vadinamą „pajų“ ir stojamąjį mokesnį, kiek pinigų įneši, vis vien b-vės susirinkime turėsi tik vieną balsą lygų su kitais nariais; gali rinkti ir būti išrinktas į valdybą, kuri vėl, gali būti pakeista kitais asmenimis, jei tai visuotinas susirinkimas nuspręs. Bendrovės atskaitomybė yra vieša—jei domies ar yra reikalas, visuomet gali pareikalauti knygas parodyti, kaip yra žmonių turtas valdomas—kas gera ar bloga daroma. Jei iš tų darbų,—kaip vadinama—apyvartos operacijoj yra pelnas (santaupų pavidale), tai jis skirstomas ne tik iš įdėto kapitalo (ne daugiau 8 nuoš.), kiek iš dalyvių, sudariusių tą pelną, pav. jei aš daugiausia savo (vart. b-vės) krautuvelyje pirkau, tai daugiau daviau sudarymui apyvartos—pelniui, todėl man iš sumos įpirkimo ir grąžinama daugiau. Be to b-vės sudaro nedalijamus visuomeninius kapitalus, kurie per dešimtį metų sudarys didelę pajėgą.

Tai tokia yra mūsų koperacija, į kurią kviečiame visus, kas nori prisidėti prie teisingesnių ekonominių santykių sudarymo. Koperatyvai visoje šalyje veikia; regis—nėra to kampelio, kur nebūtų vienos ar kitos bendrovės, tik reikia didinti jėgas, prisidėti prie bendro darbo ir būti vietos žmonėms naudingiems, savo įgytomis žiniomis kariuomenėje—norisi tiesiai kviešti karius, kurie grįžta į savo tėviškes, atlikę drausmingą didžiulės organizacijos darbą—pareigas.

Man rodos, kad kariai išauklėti karo žygiuose drausmės ir solidarumo, grįžę namo sodžiuje labai daug galės nuveikti koperacijos srityje. Tik reikia griežti darbo ir dirbti sutartinai, susijungus į draugijas. Neduokimė save naudoti visokiems tarpininkams ir spekuliantams. Rūpinkimės patys savo reikalais ir kurkime kuo daugiausia koperacijos bendrovių

Ed. Sulčys.

Žvilgsnis į praeitį ir skubus reikalas

Didysis Europos karas padarė nesuskaitomų nuostolių žmonijai. Išžudė ir bejėgiais padarė milijonus žmonių, sugriovė, sunaikino tūkstančius miestų, miestelių bei kaimų ir be pastogės paliko jų gyventojus. Griuvesiais ir trupiniais pavertė likusius iš senų amžių paminklus; nykių kapų išvaizdą davė aukščiau žydėjusiems žemės plotams, kalniukus ir pakelės padabino brolių kapais, jūros ašarų išspaudė nekaltooms aukoms—ramiems gyventojams ir išjudino iš pusiausviros valstybių ir tautų nusistovėjusį gyvenimą.

Kariaujančios valstybės, norėdamos pateisinti tokią žmonių skerdynę ir griovimo darbą, pasiskelbė kariaujančios dėl mažųjų tautų laisvės ir neliečiamybės. Pavergtos tautos su džiaugsmu tai sutiko ir stvėrėsi kiekviena organizuotis—tvėrti savo gyvenimą, atgaivinti savo valstybę. Tarp tokių besikeliančių iš numirusių tautų buvo ir mūsų Lietuva.

Tačiau pavergtomis tautomis besiorganizuojant ir bekovojant dėl savo prigimtų teisių, pasirodė, kad po tautų apsisprendimo obalsiu buvo daug veidmainingumo. Paaiškėjo, kad didžios valstybės yra dar taip godžios, pasaulio galiūnai dar taip akli ir tokio menko dvasinio išsilavinimo, kad negalėjo sutikti su ta mintimi, jog nuo šio laiko jau negalės siurbti mažųjų tautų kraujo; jokių būdu negalėjo ir negali sau įsivaizduoti, kaip tai galėtų būti, kad kiekviena, nors ir maža tautelė, imtų gyventi savitu, nepriklausomu gyvenimu.

Vos pavergtos tautos spėjo pakelti iš savo garbo galvą, vos spėjo sutraukti jas veržančias, bet nuo jų kraujo ir ašarų jau surūdijusias grandines, kaip pasijuto iš visų pusių apsuptos tikančių jas vėl praryti priešininkų. Sunki silpnųjų dalia, ką ir besakyti; per amžius atkakli kova dėl teisės gyvuoti.

Kartu su kitomis pavergtomis kilo ir Lietuva, taigi ir tas pačias kartybes reikėjo išragauti. Vokiečiai, rusai ir godūs, pramuštagalviai lenkai kaip susitarę pradėjo mus gniaužti iš visų pusių. Vokiečiai prisiplėšę nesuskaitomų turtų sumanė atiduoti Lietuvos likučius bolševikams, kurie tuo buvo labai patenkinti ir linksmi žygiavo paskui besitraukiančius vokiečius, anot vieno komisaro, „osvoboždat Litvu ot chleba*), o „brolis“ lenkas—mūsų Kainas, pasiskubino išplėšti mums širdį—mūsų sostinę Vilnių.

Kas daryti? Nori gyventi—ginkis; kiti neapgins. Laikinoji mūsų valdžia išleido daugybę atsišaukimų į visuomenę, ragindama visus, kas tik gali ginklą valdyti, stoti krašto apsaugon, o kas negali, — stojantiems padėti moraliai ir medžiaginiu. Atsišaukimus skaitydami visi džiaugėsi mintimi; kad jau bus ir „lietuviškas vaiskas“, bet maža atsirado savanorių į tą „vaiską“ stoti, savimi jo eiles padidinti, tuo labiau, kad po visą kraštą zujo visoki tamsūs gaivalai ir leido gaudus, kad jau vistiek viskas žuvs, jau bolševikai įžengė į Suvalkiją, jau mūsų Valdžia į užsienį ketina bėgti; kiti gi sakė, kad į Lietuvą eina iš rytų kartu su rusais lietuvių pulkai, kurie kariauja tik prieš buržujus, ponus ir kad mūsų Valdžia nori sukurti ponų kariuomenę prieš darbo žmones ir tt. Ir nebuvo tos pajėgos, kuri panašioms galvėčioms su didelėmis ausimis būtų galėjusi liežiuvius priversti nedėti.

Taip vieni agitatorių sukvailinti, o kiti savimi nepasitikėdami su stojimu apsaugon lūkuriavo; visų bendras pasiteisinimas buvo—„apsieis ir be manęs“.

Tuo tarpu pasirodė Lietuvos Gynimo Komiteto

*) vaduoti Lietuvą nuo duonos.

atsišaukimai į moksleivius, kaip į viso tolimesnio darbo viltį ir labiausiai jaučiančius kritingą Tėvynės padėtį, pamesti savo kasdieninį ramų kūrybos darbą ir stoti į Tėvynės gynėjų eiles, o tuo duoti pasišventimo pavyzdį visai mūsų jaunomenei. Šie L. G. K. atsišaukimai, kaip grūdai pakliuvę gėron dirvon, davė gerų vaisių. Daugelis viso dar neokupuoto krašto mokyklų moksleivius pradėjo plaukte plaukti į Centrus ir stoti į Kariuom. dalis. Kariuomenėn stojo ne koki pramuštgalviai, kuriems vėjai galvoje, ne tie, kur mokykloje su „dveigeimis“ sėdėjo, bet geriausiai mokyklų auklėtiniai, ką teisingai p. J. Conradas pastebi („Karys“) Nr. 45 (129). Kariuomenėn stojo savanoriais visi tie, kurie gyvai jautė momento svarbumą, karščiausi Lietuvos mylėtojai, tie kuriems rimtai rūpėjo Lietuvos laisvė ir žmonių reikalai, ką jie nėtik žadžiu būdami mokykloje, bet pavyzdžiu stodami kariuomenėn ir darbu bei pasiaukojimu kariuomenėje įrodė. Nors pamesdami mokyklas neaprėžtam laikui jie gerai suprato, kokį didelį nuostolį jie daro patys sau, žinojo, kad jų kelias prie tolimesnio lavinimosi bus skaudžiai įlaužtas, žinojo taip pat ir kas jų kariuomenėje laukia, bet jie į tai dėmesio nekreipė, nes jų obalsis buvo: — „šalin asmens reikalai, viskas ant Tėvynės aukuro“.

Tuo būdu tapo sumuštas jaunimo sustingimo kevalas; jauni vyrai pasekė moksleivių pavyzdį, kuopos ir batalionai augo ne dienomis bet valandomis, ir jau 1919 metų pradžioje buvo galimybės atidengti Karo Mokyklą, nes jau buvo 124 kandidatai moksleiviai savanoriai. Likusieji mokyklose pasitenkino gerais norais, „linkėjimais“, vieno kito mifingo surengimu ir jau šiandieną jie baigia vidurines mokyklas, gauna brandos atestatus—atsistoja kryžkelėje, iš kur vėsur durys atdaros ir jau jų ateitis šviesesnė, gali drąsiau žiūrėti į gyvenimą.

Nors jau yra be galo didelis darbas nudirbtas mūsų nepriklausomybės rūmo statyme, bet ligi pabaigos dar toli gražu ir apie ramų kūrybos darbą tenka tik svajoti. Mūsų priešininkas budi—reikia būti sargyboje. Visi suprantame, kad ginklą iš rankų paleisi dar negalima, bet tokioje sustingimo padėtyje ilgiau būti irgi negalima. Būtinai reikia sunaudoti šias kovų pertraukas; reikia padaryti taip, kad greta ginklo būtų naudojama ir knyga, reikia duoti galimybes tęsti mokslą visiems tiems buvusiems moksleiviams, kurie savo pasiaukojimu suteikė kariuomenei pirmutinę pagalbą. Šiam tikslui reikia sunaudoti kiekvieną laisvą valandą. Mūsų atgimusi valstybė žengia į savo gyvenimą, jai reikia atsikratyti svetimo parazitingo gaivalo, kuris nekdamas pačią valstybę ir mūsų kalbą stengiasi jai kaip galint daugiau žalos padaryti. Jai reikia savo žmonių, kurie dirbtų ne tik dėl ausrino, bet ir krašto gerovei; kurie jiems pavestą darbą savo širdį įdėtų. Tai iš valdžios pusės reikia padėti visos pastangos, kad pas mus nebūtų pusinteligentių; kad nebūtų žmonių, kuriems rūpėtų rytoj vien todėl, kad kritingiausioje tėvynės valandoje stojo kariuomenėn. Reikia patikrinti jiems ateitį suteikiant mokslo šviesos ir padaryti naudingais valstybei bei visuomenei.

Šis dalykas atidėlioti jokių būdu negalima, nes gyvenimas nelaukia, stato prieš akis kasdiena naujų perspektyvų ir gal jau ne vienam rūpi tolimesnio savo asmens gyvenimo sutvarkymas. Dabar 1918—19 metais išstojusiems iš mokyklų eina pats brangiausias laikas, kurio, jau niekada ir jokia kaina negrąžinsi ir jeigu dabar nebus suteikta jiems pagalbos mokslo šviesos pasiseimti, tai vėliau jau nors ir būtų siūloma, jie neturės galimybės jos priimti. Ir kokia jų ateitis? Pasilieki karininkas—silpnas, negalys paten-

kinti sąlygų, kurios iš karininkų reikalaujamos, o būti visą amžių juodadarbiu, suprantant, kad būtum galėjęs savim daugiau bendram labui duoti — per daug neįdomu, ir savo priverstos mažybės supratimas paralizuoja visas pastangas ir geriausius norus. Padėtis be išėities. Ir kodėl taip? Užtat, kad užmiršęs asmens reikalus stojai sunkioje Tėvynei valandoje savo noru kariuomenėn? Ne, taip būti negali. Tai būtų didžiausia neteisybė ir skriauda, o skriausti savo darbščiuosius ir mylinčius vaikus naudai tų, kurie į jos kančias pro pirštus žiūrėjo, Tėvyne Motina negali.

Tat atsilyginimas gali būti tik vienas, būtent, visiems kariams, kurie tėvynės labui nutraukė savo lavinimąsi ir dabar nori jį toliau tęsti, patrankoms bent laikinai sustojus gausti, duoti progos ir galimybės tai pasiekti. Iš to bus dviguba nauda: bus atsilyginta geru už gerą ir tėvynės dirvon bus išleista naujų rimtų ir energingų darbininkų. Mokytas ir karys ir civilis naudingesnis, rodos, visi jau tai žino, bet dabar kaip ir užmiršo.

(Bus daugiau).

Ltn. Aleksandravičius.

Ketvirtosios sukaktuvės.

18-XII-21 rytą sninga. Pastogėmis švilpia vėjas vengvomis snieguolėmis žaisdamas. O mūsų jaunosios kariuomenės pulkas žengia miesto gatvėmis, gražias mūsų dainas dainuodami.

Tai darė ypatingą įspūdį, turėjo savito ūpo.

Niaurios mūsų kovos už laisvę dienos, retkarčiais pragiedruliai, dar rečiau rodėsi skaisiti saulutė.

Bet mums jauku jau ir tame ūpe, kuriuo ketvirtį metai gyvename, prie kurio pripratome.

Išvydę skaisčiąją saulę gal iškarto nustebtume ir nemokėtume laisvai elgtis.

Žaliajame kalne vėl gilus ir gražus įspūdis, jau platesnio užsimojimo.

Cia dalyvauja raitininkai, pėstininkai, šarvuočiai ir kanuolės.

Mūsų liaudies žiedas — gražioji jaunuomenė susirinko šiandieną ypatingų jausmų vedami.

Mirga šalmai, šautuvai, kardai, plevesuoja tūkstančiai įvairių vėliavų, vėliavūčių, nerimsta juodberiai žirgai.

Girdėti daugybės orkestrų garsai.

Štai išsiveržia iš tūkstančių jaunų krūtinų iškilmingas «valio». Aidu atsiliepia artimas senas ažuolynas, visas vergijos kančias iskentėjęs.

«Valio» atsiliepia ir siera mūsų žemelė — motinėle — maitintoja.

Ir tą smagų «valio» šaukė kiekvienas Lietuvos pilietis bent savo širdyje.

Taigi, valio Lietuvos kariuomenė, ketvirtų metinių sukaktuvių sulaukusi V. Š.

Pr. Būdvytis.

Amžių metai.

Jau metų metai iškentėti,
ir prakeikti ir numylėti;
ir kovos kruvinos nurimo
ir baigės dienos ištrėmimo!

Jau daugel mūsų iškovota,
ir daugel, daugel paaukota...
Bet kas gi žino, kiek reikės
kovot dėl laimės ateities!

Bežengdami į angą naują,
pašvėskime pralietą kraują,
pašvėskime kraujuotą kardą
ir karžygio garbingą vardą.
O laimė mūsų neapleis,
nors amžių amžiai dar praeis!

Steigiamasis Seimas.

152-as gruodžio mėn. 17 d. posėdis.

Pirmininkauja Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Iš eilės svarstoma žemės reformos klausimas. Eina bendros diskusijos. Toliau Ministeris Pirmininkas Dr. Grinius skaito Vyriausybės Deklaraciją Vilniaus Seimo klausimu, kurioje griežtai protestuojama prieš rinkimus paskelbtuosius okupantų į Vilniaus Seimą, kuris manoma sušaukti 1922 m. sausio mėn. 8 d. Lietuvos Rytams Vyriausybė žada suteikti vietinę autonomiją susavo Seimu Vilniuje, kuris leis įstatymus, kurie palies vietinių kalbų vartojimo klausimą, mokyklų, tikybos ir kultūros reikalus, vietinius teismus, vietos ūkį ir visus kitus klausimus, kurie bus jam bendrojo Valstybės Seimo pavesti. Baltgudžiams patikrinama, kad Lietuvos Respublikoje jų kalba, kultūra ir tikyba bus apsaugotos. Žydų kalba, tikyba ir kultūra bus gerbiamos, jų autonominės įstaigos globojamos, jų kultūriniai reikalai jų pačių tvarkomi, Valstybei remiant. Šiais dėsniais vaduodamasi Vyriausybė drąsiai žiūri į ateitį.

Baigus kalbėti Ministeriui Pirmininkui atidaromos bendros diskusijos. Diskusijose dalyvauja atstovai: Kairys, Steževičius, Rachmilevičius, Valokaitis, Būchleris, kurie, išskyrus socialdemokratų atstovą Kairį, sveikina šią Vyriausybės deklaraciją ir jai pritaria. Diskusijom pasibaigus, priimta per einamoji formula:

„Lietuvos Steigiamasis Seimas, išklauses ir apsvarstęs Vyriausybės deklaraciją Lietuvos rytų klausimu ir visai jai pritardamas, nutarė Lietuvos Respublikos Vyriausybės deklaraciją paskelbti visomis Lietuvos Respublikos gyventojų kalbomis ir eina tolimesnių dienotvarkės punktų svarstyti“.

153-tas gruodžio mėn. 19 d. posėdis.

Pirmininkauja Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Iš eilės seka Žemės Reformos įstatymo sumanyto trečio skaitymo tęsinys. Tęsimas bendros diskusijos. Kalba atstovai Šaulys, Krupavičius, Kuzminskas, Čepinskas, Steževičius ir kiti. Didelių ginčų sukelia bažnyčių ir vienuolynų žemės, o taip pat atlyginimo klausimas už nusavinamąsias žemes.

154-tas gruodžio mėn. 20 d. posėdis.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Ištisą posėdį svarstomas Valsybės Biudžetas.

Atstovas Vallokaitis. Biudžeto Komisijos Pirmininkas, padaro pranešimą ir nurodo tuos netikslumus, kuriuos komisija pastebėjo.

Valstybės vicekontrollerius Mašiotas praneša apie Valstybės įstaigų darbuotę ir dėl trūkumų Finansų Prekybos Pramonės Ministerijos Prekybos Departamente, kur ar tai dėl apsileidimo, ar nesugebėjimo daromi Valstybei labai dideli nuostoliai.

Žemės Ūkio ir Valst. Turtų Ministeris p. Aleksa, Prekybos ir Pramonės viceministeris p. Dobkevičius ir Geležinkelių Direktorius p. Grinkevičius pateisindami valdžios įstaigų darbo netikslumus, visa tai aiškina sąlygų nepatogumu, tinkamų žmonių trūkumu ir nenormale padėtimi, kuri neleidžia tinkamai susitvarkyti.

155-mas gruodžio mėn. 21 d. posėdis.

Pirmininkauja D-ras Staugaitis.

Tesiamas vakarykščiame posėdy nepabaigtos, prie Valstybės pajamų ir išlaidų sąmatos trečiojo skaitymo bendros diskusijos. Atstovas Račkuskas nurodo į Krašto Atstatymo Komisarjato, Žemės Ūkio Ministeriją ir kitų vyriausybės įstaigų darbo netikslumus.

Atstovas Ruseckas pabrėžia, kad Valstybės Kontrolė dažnai parodo savo uolumo ten, kur to visai nėra reikalinga, būtent Krašto Apsaugos Ministerijai užpirkimus darant, nors jie ir geriausiomis sąlygomis būtų padaryti.

Toliau kalba atstovai Digrys, Mikšys, Kuzminskas. Jiems išsitarus bendros diskusijos baigiamos.

3-čią valandą daroma pertrauka ligi 7 v. vakaro.

Vakariniame posėdyje eina Valstybės sąmatos papunkčiui svarstymas. Papunkčiui svarstant didelių ginčų nekyla ir visos Finansų ir Biudžeto Komisijos patisos priimamos.

Lietuvos Valstybės pajamų ir išlaidų sąmata 1921 metams priimama ir siekia 896.927.036 auksinų.

A k s.

Kas dedasi Vilnijoje?

Gruodžio 1 d. buvo išleistas Vilniaus laikinosios valdžios pirmininko dekretas, kuriuo nustatoma rinkimų į Vilniaus „seimą“ tvarka. Rinkti į „seimą“ galės kiekvienas vyras ar moteris, kuris prieš 1921 m. lapkričio 1 d. baigė 21 metus ir atitinka šiomis sąlygomis: yra įrašytas į vietinių gyventojų knygas miestuose ir valsčiuose Vilniaus, Trakų, Ašmenos, Švenčionių, Braslavos ir Lydos apskrityuose, išėmus valsčių dalis, esančias kairiame Nemuno krante; yra gimęs toje žemėje, prieš 1914 m. rugpiūčio 1 d. išgyveno nemažiau kaip 5 metus, jeigu nėjo rusų valdžios tarnybos; turėjo tame krašte nejudomo turto, jeigu įsikūrė ten prieš 1919 m. sausio 1 d.; gyveno tame krašte nuo 1918 m. sausio 1 d. ir turi ten pastovią gyvenimo vietą; dirba dabar savivaldybės įstaigose, dirba vienoje valstybinių įstaigų ir prieš 1920 m. spalio 9 d. taipgi ėjo valstybės tarnybą tame krašte; persikėlė po 1920 m. spalio 12 d. į tą kraštą iš Rusijos remiantis Rygos traktatu ir valsčių ar miestų savivaldybėms pasiūlius gavę leidimą iš apskrities rinkimų komisijos. Minėtųjų asmenų teisės priklauso taipgi ir jų žmonoms.

Rinkėjai gali balsuoti tikrai vienoje rinkimo apygardoje, būtent toje, kurioje yra įrašyti į rinkėjų lapą.

Visų ginklų rūšių kariai, esantieji tikrojoje tarnyboje, ir užsienių policijos nariai balsavime nedalyvauja.

Rinkimai turi prasidėti šio mėnesio 5 d.

Kalbama, kad tas „seimas“ išrinksiąs „Vidurinės Lietuvos“ galvą Pilsudskį ir tada „Vidurinė Lietuva“ usijungianti su Lenkija personale unija.

Vilniaus lenkai randa, kad Hymanso projektas esąs labai palankus lietuviams ir lietuviai jį priimsią. Pasikėsėjimas prieš Galvanauską, jų nuomone, esąs tyčia inscenizuotas, kad parodytų, jog Hymanso projekto priėmimas esanti didelė auka ir nusileidimas iš lietuvių pusės.

Vilniaus lietuvių spauda labai persekiojama: baudžiama pinigais, konfiskacija ir uždarymu.

Apleisdamas Vilnių gen. Želigovskis prikalbinėjo žydus dalyvauti Vilniaus selme. Žydų rabinas Rubinstein nurodęs jam, kad kiekvienas lenkas turįs suprasti dabartinę sunkią žydų padėtį ir priminęs Rozenbaumo kelionę į Varšuvą sakydamas, kad metas būtų susitaikinti tom dviem valstybėm. Gen. Želigovskis atsakęs, kad prie kovos neprieisį ir kad ne viena pusė nepradėsianti ginklų kariauti.

Lenkų demokratų žiniomis endėkal provincijoje papirkinėja įtakingus žmones mokėdami ligi 20.000 markių.

Vos prasidėjo rinkimų agitacija, o jau priėjo prie muštynių savo tarpe. Gerokai apdaužė keletą Studnickio pasiluntinių, kurie mėtė proklamacijas prieš endėkus.

Aleksiuko baltgudžių suvažiavime, kur buvo laukiama artį 500 atstovų, iš tikrųjų atvyko tik 57, žandarų saugomi ir po 3.000 lenkų markių dienai apmokėti valstiečiai.

Lenkų laikraščiai giriasi, kad dėl emigrantų ir demobilizuotų sugrįžimo padidės rinkimų skaičius. Kadangi lietuviai rinkimų komisijose nedalyvauja, tai galima spėti, kad lenkai palikti be kontrolės pasigamins tiek balsu, kiek norės.

Daugelyje Lenkijos miestų sudaromi taip vadintam Vilniaus komitetai, kurie renka „rinkėjus iš Vilnijos“ ir stengiasi palengvinti atvažiuoti rinkimų dienoje. Galima spėti, kad nedaug tų rinkėjų bus kilę iš Vilnijos.

„Straža Kresowa“ žada nedalyvauti rinkimuose kaip atskira partija ir nesidėti su kita kuria partija, bet stengtis sumažinti skaičių susilaikančių nuo rinkimų.

Lenkai pyksta dėl žydų nedalyvavimo rinkimuose, verčia ant jų visą kaltę net ir todėl, kad lietuviai ir baltgudžiai nedalyvauja.

Gyventojų ūpas priešingas tiems rinkimams. Pavyzdžiui, į Gerviečius kelius kartus buvo atvykęs lenkų agentas raginti žmonių dalyvauti rinkimuose į Vilniaus „seimą“. Gyventojai jam nedavė visai kalbėti. Atsisakė visai dalyvauti rinkimuose sakydami, kad čia yra Lietuva ir jokių rinkimų į seimą, kuris sprestų Gerviečių priklausomybę nereikia. Gerviečius tik pajėga galėsianti priskirti prie Lenkijos. Agentas iškeikęs vietinį kunigą ir gyventojus išvažiavo. Gerviečiai pasiryžę griežtai protestuoti, jeigu kas jų vardu dalyvautų rinkimuose arba drįstų kalbėti seime.

Taip pat ir Valkininkų valsčiuje rinkimai sutinka pasipriešinimo iš lietuvių pusės, kurie tikisi panaikinti rinkimus arba sumažinti Vilniaus „seimo“ vertę. Kaip praneša lenkų laikraščiai, buvę ir ten demonstracinių atsisakymų užsirašyti į rinkėjų sąrašus. Vietiniai lietuviai esą pasiryžę susilaikyti nuo rinkimų.

Švenčionyse lenkų agentas darė paskaitą dėl to, kaip padidinti lenkų skaičių Vilnijoje, nors per rinkimus

Į seimą. Į paskaitą susirinko vos 17 žmonių ir tie daugiausia vietiniai sargybiniai.

Lapkričio 25 d. Gerviečiuose buvo didelis prekymetis. Žmonių privažiavo iš visų aplinkinių parapijų. Lenkų agentai norėdami pasinaudoti dideliu žmonių suplaukimu atvyko pažadinti rinkimus ir siūlė priimti jau jų paruoštas rezoliucijas. Žmonės tik pajukė juos. Kada du agentu tarp savęs susipešė, tai žmonėms buvo skanaus juoko iš tos visos agitacijos. Kitą kartą vėl buvo bandyta surinkti žmonės agitacijai ir net grasyta ulanais, bet žmonės nepaklausė. Žmonėms žada visokių palengvinimų, bet jie jau nebetoki.

Zeligovskis atsisveikindamas su savo aficeriais liepęs jiems jeigu kas ateity pavadinų juos maištininkais sakyti, kad tai netiesa. Jokio maišto nebuvo. Atėję, nes buvo liepta, o liepta, nes taip reikėjo. Kitas buvęs departamento direktorius dar aiškiau išsitaręs: „Turėjome skubėti. Kad dar pusmetis, būtume Vilnių prakišę. Čia būtų buvę lietuvių Seimas, lietuvių valdžia, lietuvių miestas. Mes gi žinojome, kas čia dedasi, todėl ir turėjome skubėti“. Pagaliau pasisako, kas esą.

Visuomenės įstaigoms (ypač ne lenkų) šnipinėti lenkai įsteigė tam tikrą įstaigą su vertėjais iš lietuvių ir gudų kalbos. Ji lankysianti posėdžius, teatrus, reikalaujanti protokolų nuorašų ir t. t.

Lenkai uždarė gudų laikraštį „Krynica“.

Štai kaip lenkai ruošiasi prie rinkimų į Vilniaus seimą! K — as.

Kas klausia, tas neklysta.

Kls.

Ar turi būti karių rengiami vakarai apmokami progresyviu mokesniu labdarybės tikslams nuo pramogų ir pasilinksminimų?

Ats.

Finansų, Prekybos ir Pramooės Rinkliavų Departamento paaiškinimu 1921 m. gruodžio 3 d. Nr. 25426 — turi būti apmokami tvarka, nurodyta „Vyriausybės Žinių“ 15 Nr. Red.

Margumynai.

Amerikoje, rodos, nuspresta visai blogi palinkimai iš žmonių širdžių išrauti. Uždraudus svaiginamus gėrimus yra persekiojama ir rūkymas.

Jis liečia kol kas tik moteris. Į Amerikos Jung. Valst. Kongresą įneštas įstatymas, kuriuo einant kiekviena moteris, pastebėta rukant moka pabaudos 25 dolerius, o pasikartojus „nusižengimui“ 125 dolerius. Jei nusidėjėlė įsimanytų rūkyti viešoje vietoje (susirinkime), tada baudžiamas ir jos šeimininkas. Kongreso atstovas įnešęs šį sumanymą sakėsi senai manęs tai padaryti, nes esą rūkymas blogesnis negu girtuokliavimas.

Štai koks atsitikimas minėtą atstovą išvedė iš kantrybės: viena kartą mergina, išeidama iš kino ištraukė iš savo kavaleriaus burnos papirosą ir paleido dūmus tiesiai jam (kongeso nariui!) į akis! Tačiau Amerikos visuomenė nenorom atsisako nuo šių pramogų.

Nusižengimas minios akyse visuomet įgarsina nusižengusį. Tai padarė didžiulis ir geraširdis dramblys Toto iš Romos žveryno. Anksčiau Toto pasižymėjo

švelniu elgesiu ir sekmadieniais jis turėdavo ant savo plačiosios nugaros dešimtimis mažų žveryno lankytojų — vaikų nešioti.

Bet ant jo kojos atsirado sopulys. Reikalinga buvo chirurginė operacija. Bepiaunant sopulį Toto sudraskė jį suveržusius retežius ir užmušė gydytoją, kuris darė operaciją.

Dabar Toto nebevaikštinėja laisvas žveryne, bet kaip nusikaltelis uždarytas į atskirą narvą, nors paskutiniu metu jis visai pavyzdingai elgiasi.

Bet įdomu... dabar šie dramblio-žmogžudžio nuolatos stovi didžiausia minia vėpsančių žmonių. Ir kas dar nuostabiau, kad Totas niekad negaudavo tiek daug vaisių, saldumynų ir kitokių dovanų, kaip dabar, kada jis nužudė žmogų.

KARIŲ TEATRAS.

Šiomet Kauno Karių Klubo Dramos Mėgėjų kuopelė pastatė per Kalėdų šventes J. Straždo iš lenkų kalbos versta V. Peskynskio 3-jų veiksmų pjesą „Prano laimė“.

Jos turinys trumpai toks: Ponia ir Ponas Baltakiai, pasiturintieji prekybininkai, augina sau vienturtę dukrą, Eleną, kuri ilgą laiką manė turinti dramos artistės gabumą ir dėl to uoliai, anot motinos, kreivavosi ištisomis dienomis prieš veidrodį, bet vėliau, atsiradus tame mieste tapytojui Juozui Pagiegala, ji pajuto didelį palinkimą prie tapymo ir lygiai uoliai ėmė tos dailės šakos mokytis pas minėtą tapytoją. Besimokydama jautri Elenutė karštai pamilo savo mokytoją. Tas pastarasai taip pat nepasiliko abejingas prie savo mokinės, o gal tik taip nudavė (iš vaidinimo negalima buvo spręsti, kas per tipas tas Pagiegala). Žodžiu, prasidėjo tarp mokytojo ir jo mokinės meilės ryšiai, kurie pasibaigė, deja, Elenutei labai tragingai, sunkiai. Būtent, kada ji pasijuto neščia esanti tada tik ji sužinojo, jog tas jos numylėtasai Pagiegala ją apgaulinėjo, nes jis jau senai buvo vedęs kitą. Visame šitame veiksme dalyvauja Pranas Gužas, Baltakio samdininkas ir padejėjas prekyboje. Doras, sąžiningas, įpratęs lenktis prieš vyresnius, jis labai naudingas yra Baltakio prekybai. Baltakiai tą jo naudingumą matyti pakankamai gerai įkainojo, nes Pranas pas juos laikomas gana geroje padėtyje, „kaip giminaitis“. Bet reikėjo atsitikti nelaimėi — Pranui giliai į širdį įsmigo graži ir jauna Elenutė. Jis kad ir netikėdamas, kad Baltakiai gali leisti už jo vienturtę, tačiau mėgino numylėtinei ir jos motinai išdėstyti savo jausmus. Bet tas nekaip jam tesisekė, nes nedrįso, drovėjosi tiesiai akysna pasakyti tai, ko norėjo. Pačiam gi ponui Baltakiui, bijodamas žodžiu ir prasitarti tuo klausimu, Pranas parašė laišką. Tas laiškas sukėlė didžiausio triukšmo, Pranas tapo išvaidintas už jį idiotu ir priverstas pasišalinti iš Baltakio tarnybos. Bet štai, kada paaiškėjo Pagiegalos apgavystė ir tai, kad jis ir iš to miesto kur tai išvažiavo — pabėgo, tada Baltakiai vėl prisiminė Praną, jį suieškojo tam, kad jis vestų jų prigautą dukrą Elenutę. Užėjus kalbai tuo klausimu tarp Baltakio ir Prano ir paaiškėjus, ko Baltakis iš Prano nori, (kad dabar vestų jo dukterį), ramusis ir nuolaidusis Pranas tur. būt pirmą sykį savo gyvenime išsina iš kantrybės ir ima ginti savo garbę, ima karštai rūgėti Baltakiui už patirtą iš jo anksčiau paniekinimą. Bet vis dėlto dalykas pasibaigė jo sutikimu vesti Elenutę.

Veikale sugriebti gyvenimo fragmentai — skeveldros ir dramatiniai atvaizduoti — štai ir visas. Jokiu čia vientisų stiprių ar bejėgių, ryškiai ir išymiai a-

vaizdintų, tipų nerasime. Bet vis dėlto veikalėlis sceningas, veiksmo užmazga ir vystymasis eina laisvai ir dėl to žiūrimas lengvai ir net įdomiai. Mūsų scenoje matyti pasisekimo turės, nes ir lengvai pslyginant pastatomas ir taip pat lengvai, kaip minėjau, ir įdomiai žiūrimas.

Kauno Karių Klūbo Dramos Artistų Mėgėjų silpniausias buvo p. Bobelis tapytojo Pagiegalos rolėje, nors kaip tik ta rolė išrodė esanti viena dėkingiausių. Iš vaidinimo, kaip jau aukščiau minėta buvo, negalima buvo net išspręsti, ką norėta atvaizduoti, ar lovelasą, nekaltų mergelių prigaudinėtoją, ar tikrai pamylėjusį jaunuolį. Be to ir smulkmenose (gestai, mimika etc.) buvo ir pervienodi ir kartais dirbtini, nedrąsus. Maža tesimatė įjunkimo į sceną. Iš kitų, gerai vaidinusių, artistų negalima buvo neišskirti p. Gedeikienės Elenos rolėje. Jina berods pirmą sykį išstojo didesnėje rolėje ir atliko gerai. Daug turi reikiamo scenoje gyvumo ir veik visai nesimatė dirbtinumo. Jos asmeny Karių Klūbas yra susilaukęs gan sumanios vaidintojos. P. M. Rymšaitė Laibutyte, tarnaitės, rolę, atliko visai gerai. Kauno Karių Klūbo silpnia pusė — tai grimas, kurio trūkumai įžiūrimi ne tik iš pirmosios, bet ir iš paskutinių teatro eilių. Patėbėsime dar vieną smulkmeną:

Besiglamonėdami ir besibučiuodami vienas kitam grimu tepa rūbus, kas sukelia publikoje nereikalingose vietose juoko.

Baigdamas, jaučiu, kad neturiu paslėpti ir to didelio pasitenkinimo jausmo, kurio įgijau pasižiūrėjęs Karių Klūbe „Prano laimę“. Nepaprastai malonu buvo, matant, kiek toli nužengė Karių Klūbo kuopelė visais atžvilgiais pirmyn. Ji iš mėgėjų kuopelės tapo Lietuvos sostinėje tokiu teatru, kuris dažniausiai duoda vaidinimų ir kuris gali pasigirti, jog jo vaidinimų žiūrėti veik visados prisirenka pilna salė. Tai lemia tam teatrui didžiausios rolės kultūrinimo atžvilgiu. Niekam ne paslaptis, kad už tai turime dėkoti ne kam kitam tik to teatro režisieriui kapitoniui V. Braziulevičiui. Minėdamas geruosius ir bloguosius „Prano laimės“ vaidylas tyčia jo neliečiau, kad čia jį išskyrus.

J. U.

ŽINIOS

Lietuvoje.

Baltgudžių bei žydų liaudies susirinkimas. Sąryšy su rinkimais į Vilniaus Seimą įvyko Miesto Teatro salėje Baltgudžių bei žydų liaudies, pirmininkaujant p. S. Volfui ir J. Voronkai, — susirinkimas. Kalbėjo: p. Cvikevičius, J. Rozenbaumas, p. Duševskis ir p. Garfunkelis.

Buvo priimta rezoliucija:

Laikydamas būsimus į Vilniaus Seimą rinkimus pikta liaudies valios falsifikacija organizuota Lenkų okupacinės valdžios, žalingu šalies interesams tikslu, prijungti Vilniją prie Lenkijos, mes karštai protestuojame prieš tai ir reiškiamo pilno įsitikinimo.

1) Kad šitas naujas lenkų imperializmo mėginimas pateisinti Vilniaus užgrobimą Seimo pagalba. Kuris šaukiamas esant karo režimo priešpaudei pašalinančiai bet kokią rinkimų laisvę — negalės užslopinti laisvos Vilnijoje gyvenančių tautybių valios ir baigti laisvos demokratinės Lietuvos atgimimo proceso jos tikrose ribose ir sujungtomis visų Lietuvos tautybių pastangomis šitas mėginimas bus panaikintas.

2) Kad paskirtų Varšuvai reikalaujant rinkimų išdavos nebus niekeno pripažintos kaip Vilnijos tautybių valios reiškinys.

3) Kad Steigiamasis Seimas, matydamas prieš save būsimąjį sujungtą Lietuvą ir tęsdamas istoriniai susidėjusias Lietuvos tradicijas, jau dabar, ruošiamoje konstitucijoje, padės pamatus bendram Lietuvos atstovystybei dalyvaujant visoms tautybėms valstybinės decentralizacijos pagrindais ir patikrins laisvą kultūrinį visų tautybių vystymąsi ir nuosakiai įgyvendins tautinių mažumų autonomijos principą. (Ž. R. Mjos Spaud. Skyr.).

Kriminalinių nusikaltimų Lietuvoje statistika. Piliėčių Apsaugos Departam. žiniomis, visoj Lietuvoj nuo sausio 1 d. ligi liepos 1 d. suimta: žmogžudžių 151, plėšikų 160, padegėjų 32, bažnyčvagių 2, arklavagių 286, kišenvagių 148, netikrų pinigų dirbėjų 5, kitų rūšių vagių 1085, įvairių apgavikų 75, degtindarių 749, slaptų degt. pardavėjų 320, įvairių spekuliantų 310, kontrabandininkų 183, neteisėtai perėjusių sieną 639, pamesta vaikų 67, pavogta arklių 526, vagys nužudė 3 žm., žmogžudžių nužudyta 7, apiplėšimo tikslu nužudyta: namuose 19, kely 23, suimant žmogžudžius nužudytas 1 milic. ir sužeistas 1 milicin., išplešta turto: pinigais 106,755 auks., turtų 116,080 auks. arklių pavogta į 2.483.350 auks.

Lenkai puola. Gruodžio 14 d. Valkininkų — Varėnos rajone lenkų kariuomenė neteisėtai perėjo demarkacijos liniją ir užėmė neteisėtai porą kaimų. Mūsų kariuomenė prisilaikydama taisyklių nėjo su jais kautis neutralinė zonon; ir dabar ten tebesėdė plėšrūs lenkai.

Kaunas. (Elta). Užsienių Reikalų Ministerijos skubiai šaukiamas Kaunan Maskvos atstovybės patarėjas J. Avižonis. Sausio pradžioje bus pašauktas atstovas J. Baltrušaitis.

Iš Vilniaus.

— **Komunistai ir Vilniaus Seimas.** Braslavos apskr. pasirodė asmenys prisidengdami gyventojų surašynėtojų vardu, agituojuojantieji už sovietų valdžią Vilniuje, Lenkai susirūpinę. Yra suimtų.

— Vilniaus žydai ir gudai (dalinai) boikotavę rinkimus į Vilniaus Seimą. Lenkai stvėrėsi provokacijos, klaidingai įtraugdami žymius žydų visuomenės veikėjus į rinkimų sąrašus.

Iš Klaipėdos krašto.

— **Klaipėdoje organizuojasi.** Klaipėdoj įkurta nauja partija, kaip rodos, Aukštuolaičio vedama. Ji vadinas „Memelländische Wirtschafts partei“. Jos tikslas iškovoti Klaipėdos kraštui savarakiškumą Lietuvos protektorate. Partijos pirmininkas yra tulas Mikelis Šuišelis, žinomas prieš karą vokiečių agitatorius jo slapyvardė „feldwebel“ ir naujas lenkų prancūzų pramonės organizacijos „Arbeitsgemeinschaft“ valdybos narys. Kiek patirta, Aukštuolaičiui pavyko patraukti keletą tautininkų lietuvių, bet kai jie pamatys, kas juos ir kur veda, tikrai jie nestengs toj organizacijoje išbūti ligi galo.

— **Klaipėda.** Iš tikėtinų šaltinių yra patirta, kad Klaipėdos valdyme įvyksia atmainų. Prancūzų okupacinė kariuomenė žadanti išėiti o jos vieton turėti

ateiti Anglų kariuomenė; bet prancūzai tam pasipriešino. Sakoma, nesusipratimams išlyginti būsią du (anglų ir prancūzų) komisarai.

Užsieny.

Lietuvos Respublikos Rėmėjų organizacija. Amerikos lietuvių darbuotojų išrinktoji mišri komisija paruošė Lietuvos Respublikos rėmėjų organizacijos statutą. Statutas siunčiamas Piliečių Sąjungos nariams.

Melerovičius apie Lietuvą savo korespondentui pareiškė: „Mes, latviai, negalime daryti su Lietuva militarės ir politinės sutarties, nes Vilniaus klausimas kliudo. Mes dar nežinom Lietuvos atieities, kokios bus jos ribos, jos armija ir gyventojai. Esam priversti apsirėžti tik ekonominėmis sutartimis ir aktingai dirbame, kad tas klausimas su Lietuva būtų sureguliuotas.“

Piratų - jūrių plėšikų užpuolimai. Vuvanglee garlaivis plaukdamas iš Shanghai į Hong-Kong buvo vagių užpultas. Jie suėmė kapitoną ir visus europiečius karininkus, išvogę viską iš laivo, suardę laivo mašinas ir pabėgę žuvininkų laivu. Jų išvogta apie 120 000 dolerių.

Gaisras Varšuvoj. Varšuvos geležinkelio dirbtuvėse įvyko didelis gaisras. Visai sudegė šaltkalvė su 12 vagonais. Nuostoliai milijoniniai.

Kritikuoja bolševikus. Vokiečių nepriklausomą socialdemokratų Berlynė organas skelbia Rozos Luxemburg rašinį „Rusų revoliucija“ ir pabrėžia to rašinio aštrią kritiką bolševikų teorijos ir politikos, kadangi laisvė jų teduodama valdžios šalininiams, o nepartiniai gyventojai, kurių esą labai daug, neturi laisvės.

Latvių, grįžusių iš Rusijos, statistika. Per 1921 m. iš Rusijos grįžo 8.085 Latvių tremtiniai. Praeitais metais sugrįžo 9.400 tremtinių, tuo būdu viso grįžo apie 18.000 tremtinių.

Kaunas. Lietuvos Vyriausybė 1921 m. gruodžio m. 24 d. pasiuntė naują notą Tautų Sąjungai — atsakymą del Hymanso projekto.

Suvažiavimas Kanus. Paryžius. 28. XII. Lloyd Džoržas išvažiavo konferencijon į Kanus. Joje dalyvauja Prancūzų Brianas ir Italų Bonomi ministeris pirmininkas.

Briuselis. Pirmoji išrinkta į Belgų senatą moteriškė yra Briuselio miesto teatro direktoriaus žmona.

Praga. Paskutiniu laiku kyla nesusipratimų tarp čekų ir slovakų. Slovakų tvirtesnė partija reikalauja autonomijos ir pašalinti dabartinę čekų administraciją iš savo krašto.

Londonas. Praneša, kad Kinuose įvyko vyriausybės krizis. Tai įvyko įsiveržus į Pekiną mandžiurų generolui Čang-Tzo-Lingui.

Italai - Tarybų Rusai. Roma 28. XII. Praneša, kad jau pasirašyta italų - rusų prekybos sutartis.

Praga. 28. XII. Sausio m. 1922 m. manoma Pragoje atidaryti rusų institutą, Rusijos su Čekija susitarimo tikslui.

Šis institutas yra Rusų akademinų organizacijų užsieniuose žinioje.

Varšuva. Lenkijoje susisiekimo priemonės iširo del didelio kurenamo anglio stokos.

Berlynas. Yra žinių, kad Lenkija oficialiai bus tarpininkė Prancūzų bei Rusų klausimo rišime.

Tarybų Rusuose naujas dekretas svetimų valstybių piliečių turtui saugoti. Pirmon galvon bus saugomas tų svetimų valstybių piliečių turtas, kurios pripažino Rusus de jure: Lietuvos, Lenkijos, Estijos Latvijos ir Suomijos.

— Kalbama, kad į kitą Tautų Sąjungos Tarybos posėdį vyks ši mūsų delegacija:

Mūsų atstovas Londone p. Naruševičius, p. Milošas p. Sidzikauskas, p. Soloveičikas ir p. Balutis.

Įvairios žinios.

Tyrinės karo priežastis. 1922 m. sausio mėn. pradžioje Kristianijoje Nobelio institute susirinks neutrali ir nepartinga komisija atsakomybei už karą, karo vedimą ir karo baigimo eiga ištirti. Tą komisiją, remia arkivyskupai, univirsitų rektoriai, buvę viceministeriai ir ministeriai pirmininkai, Nobelio premiją gavusieji, parlamentų atstovai, senatoriai, generolai, laikraščių vedėjai, rašytojai, finansų magnatai — svarbiausią iš neutralių kraštų, tačiau yra ir tautų teisių mokytojų ir istorijos iš laimėjusių valstybių. Ypač daug atstovų yra iš Švedijos ir Olandijos. Ruošiasi atsiųsti savo atstovų į tą komisiją Sveicarai ir Ispanai. Taip pat sveikinama Argentino ir Čilės sutikimą bendradarbiauti toj komisioj. Pati pasaulinio karo kaltės klausimui ištirti komisija iš Kristianijos, tur būt, vėliau nusikels į Hagą ir pakvies visų į pasaulinį karą įsipainiojusių kraštų vyriausybes atidaryti savo arkivus ir atsiųsti savo atstovus. Komisija turi daug medžiagos, jos tarpe ir ligi šiol dar nepaskelbtos.

— Ryga. Latvių laikraščiai, atsilankius pas juos dalnininkui Smirnovui, palygino jį su mūsų Petrausku. Ir muzikos ir vaidinimo atžvilgiu jis pažymėjo Petrauskui pirmenybę.

— Kaunas. Įvyko nesena Kauno geležinkelio darbininkų susirinkimas, kuriame dalyvavo apie 300 žmonių.

Buvo nuspręsta savišalpos reikalui įsteigti keletą kepyklų, kur būtų pardavinėjama nariams pigiasnė duona, išnuomoti vasarai keletą daržų ir laikyti paukščius

— Kaune. Steigiamasi yra šaulių sąjungos klubas, Vasario 16 d. gatvėje. Atidengimas įvyks žlomis dienomis.

— Alga St. Seimo nariams. Nuo 1922 m. sausio 1 d. bus įvestas mokesnis po 75 auk. už posėdžių dieną Steig. Seimo nariams.

— „Sekmoji diena“. Kaip atskiras priedas nuo 1922 m. sausio 1 d. nebeišels bus nuolatini literatūros meno skyriaus „Lietuvos“ dienraštis.

— Kaune. Rotušės salėje gruodžio m. 28 d. 1921 m. įvyko Lietuvos Aboliucioniščių draugijos Kongresas. Taip pat jų buvo suruoštas spektaklis Karių Kliūbo salėje.

Syktu su šiuo prašau Tamstos perduoti mano ir visų Latvijos karių širdingiausias pasveikinimus Jūsų garbingosios armijos 3-jų metų sukaktuvių šventėje“.

Pasirašė: S. Zemgals,

Latvijos Respublikos Apsaugos Ministeris.

Oficialė dalis.

Įsak. Kar. 294 Nr. 1 § — 1921 m.

Skelbiamas žiniai Latvijos Respublikos Apsaugos Ministerio atsakymas į mūsų pasveikinimą Latvijos Nepriklausomybės metinėje šventėje;

„Su didžiausiu džiaugsmu ir malonumu aš ir visa mūsų karių šeima gavome Tamstos ir Tamstos vedamos Lietuvos armijos pasveikinimą mūsų valstybės metinėje šventėje.

Latvijos išvadotojų ir kovotojų už jos nepriklausomybę — mūsų karių — šventės džiaugsmas padidėja, jaučiant, kad mūsų brolių tauta ir kaimynai — Lietuvos Respublika ir jos kariai užjaučia ir džiaugiasi dėl mūsų sėkmių ir broliškai paduoda mums savo ranką.

Netolimos praeities bendros kovos sujungtame fronte išmokė mus aukštai gerbti Lietuvos didvyriškąją armiją ir aukštus gabumus.

Dėkodamas Tamstai, aukštai gerbiamas pone Ministeri, ir visai Lietuvos armijai už Jūsų malonų pasveikinimą, aš ir visi Latvijos kariai pasilikame neklaidingame įsitikinime, kad mūsų karių draugystė ir santykiai liks širdingi ir ateltyje.

Redakcijos atsakymai

A. Čapui. Nurodytomis Tamstos klausime sąlygomis paimti kariuomenėn negalėjo. Jei paėmė, turi būt yra brolis kur nors kitur.

J. Vingiliui. Kadangi Tamstos visi esate vienoje šeimoje, o tėvas turi 37 dešimtis žemės — daugiau gauti negalima.

J. Dukščiui. Žemės gauti Tamsta negalėsi, o išsivaduoti tik tuomet, jei galima dokumentaliai įrodyti, jog išvykusieji Amerikon ir Rusijon broliai žuvo.

Kar. Št. tui. Jei tėvas turi 15-ka dešimčių, Tamsta atsitarnavęs galėsi dar 5 gauti.

J. Jonavičiui. Negauna.

Ltn. M. Majui. Tamstos klausime trūksta žinių kokiais metais paskutinis sūnus gimęs ir kuomet buvo pašauktas.

J. Railai. Išstarnautas laikas kariuomenėje savanorių skaitomas.

K. Kasperaičiui. Žūrėk atsaykmą J. Railaj.

I. Lapkui. 1. Šiuo reikalu kreiptis į vietinį Ž. O. ir V. T. Ministerijos Įgaliotinį, arba į Valsčiaus sudarytą tam tikrą komisiją.

2. Virštarnybiniai puskarininkai laikomi visais atžvilgiais laisvanoriais.

SKAITYKITE

„KARI“!

Visi kariai, kas nori sekti mūsų valstybinį gyvenimą, kas nori gauti paskutinių naujausių žinių iš karo mokslų, turi skaityti „KARI“.

„KARYS“ nuolatos savo turinį tobulindamas ateinančiais metais duos savo skaitytojams:

1) Specialių karo žinių, kad geriau paruošus karius sunkiam krašto gynimo darbui.

2) Plačiai teiks įvairių mokslo žinių, mokslo naujicnų. Viskas bus stengiamasi kuoprieinamiausiai rašyti.

3) Mūsų kariai nors ir kiekvienoje dalyje turi savo gydytojus, bet įvairių prižasčių dėlei ne visuomet gauna platesnių paaiškinimų, kaip lengviau sveikata išlaikyti. Todėl bus periodinai rašoma iš kasdienio gyvenimo igienos.

4) Kaip lig šiolei taip ir toliau bus teikiama visiems kariams įvairūs kaip tarnybiniai taip ir kitoki patarimai

ir 5) Bus kiekvieniame numeryje dedama pasiskaitymui vaizdelių, apysakų, eilėraščių ir t. t.

„KARIO“ atsk. num. kaina 1 auks. 50 sk. Adresas: Kaunas, Laisvės Al. 12 Nr.

Karo mokslas nuolat tobulėja, verčia ir kari, o ypač vadą (viršininką) tobulėti.
Kas nori sekti paskutines karo mokslo žinias, tas privalo skaityti

„MŪSŲ ŽINYNĄ“

į kurio programą įeina **KARO MOKSLAS.**

Jei reikalaujame iš kario (viršininko, vado) tinkamo pasirengimo, tai reikia suprasti tą idėją, kuriai tai reikalinga. Skaityk „Mūsų Žinyną“, nes jis valstybės idėją ugdo.

Jei valstybės aukurui save aukojam, būtinai reikia giliai suprasti kam gi ta valstybė reikalinga. Skaitykit „Mūsų Žinyną“, kuris skleidžia tautos gyvybės reikalą, tautos kultūrą.

Mūsų kariuomenė — tautos kariuomenė. Mūsų karys — kiekvienas pilietis. Pilietį, skaityk „Mūsų Žinyną“.

Kas nori pažinti Lietuvos istoriją, tas turi skaityti „Mūsų Žinyną“.

1921 m. „Mūsų Žinyne“ rašė: kapitonas Biržiška, pulkininkas Bobinskis, generalio štabo karininkas Boleckis, majoras Caplikas, Sofija Čiurlionienė, generalio štabo pulkin. Cerniveckis, generalio štabo karin. Esce, generolas Galvydis-Bykauskas, Augustinas Janulaitis, Martinas Yčas, kapitonas Kaunas, generolas M. K-ė, leitenantas Kepalas, pulkininkas Kurkauskas, kapitonas Laurinaitis, majoras Popeliučka, vyr. leit. Pupkys, generalio štabo generolas Radas-Zenkavičius, majoras Ružancovas, kapitonas Steponaitis, leitenantas Talliat-Kalpša, profesorius d-ras Šimkus, d-ras J. Šliupas, kapitonas Urbšys, profesorius Vabalas-Gudaitis ir kt.

1922 metais iš spaudos išeis 6 knygos, po 160 puslapių kiekviena.

Priimama prenumerata: 3 knygomis — 80 auks., 6 knygomis — 150 auks.

Išspausdinus knygų kaina bus padidinta.

Adresas: K. A. M. Karo Mokslo Skyrius. «Mūsų Žinynas». Laisvės Alėja 12 Nr. Kaunas.

RETENYBĖ!

RETENYBĖ!

PAGARSĖJUSIĄ VISAM PASAULY
ŠVEICARŲ LAIKRODŽIŲ FIRMA

„P A V E L B U R E“

VISAI LIETUVAI ATSTOVAUJA

EKONOMINĖ KARIŲ B-VĖ

MATYTI PAVYZDŽIAI IR UŽSISAKYTI GALIMA CENTRALINĖJE KRAUTUVĖJE. KAUNAS, LAISVĖS ALĖJA, 29 Nr.

Leidėjas—Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius—Ltn. K. Kepalas.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.